«Ουδέν αξιοσημείωτον την 25ην Μαρτίου 1821»

Ενοχλήθηκε από την επέτειο της Απελευθέρωσης της Τριπολιτσάς;

Είναι ένα ερώτημα σε ποιους παπαγάλους αναφέρεται ο Κώστας Λεονταρίδης στο ημίστηλο με τίτλο «Το Παπαγαλιστάν και το '21» στην Καθημερινή της 21-9-2016 (παραμονές επετείου απελευθέρωσης Τριπολιτσάς), σελ. 10.

Είναι κι αυτή η κατάληξη «-ιστάν» που παραπέμπει σε νεο-οθωμανισμό, όπως και το άλλο που γράφει, ότι «[από τα] θρανία του Παπαγαλιστάν βγαίνουμε αγεωγράφητοι, ανιστόρητοι, γενικώς απελέκητοι».

Για το τελευταίο συμφωνώ και επαυξάνω και μετά χαράς γράφω το ακόλουθο κειμενάκι προς ενημέρωση των «ανιστόρητων και απελέκητων», όποιοι κι αν είναι.

Παρακάμπτω χωρίς σχόλιο την παραπομπή του αρθρογράφου στον Καρκαγιάννη ως «πηγή» και πάω στην υποσημείωση του Σπ. Τρικούπη την οποία παραθέτει ως "επιχείρημα": «*Ψευδής είναι η εν Ελλάδι επικρατούσα ιδέα ότι εν τη μονή της αγίας Λαύρας ανυψώθη κατά πρώτον η σημαία της ελληνικής επαναστάσεως*." Αυτή η υποσημείωση (δ) – βασικό ρεπερτόριο κάποιων παπαγάλων – ανήκει στην τελευταία γραμμή του κεφ. Δ' (σ. 57) της Ιστορίας του Τρικούπη όπου αναφέρει τα γεγονότα στην Αχαΐα λίγο πριν την έναρξη της Επανάστασης.[1]

Και βεβαίως όλη η ουσία της υποσημείωσης είναι το «κατά πρώτον» το οποίο κάνουν πως δεν το καταλαβαίνουν στο Παπαγαλιστάν. Προφανώς ο Τρικούπης δεν ισχυρίζεται ότι «δεν συνέβη τίποτα» στην Αγία Λαύρα (αν ισχυριζόταν αυτό, δεν θα έγραφε το "κατά πρώτον"), αλλά ότι η σημαία της Επανάστασης υψώθηκε «κατά πρώτον» κάπου αλλού. Αυτό το «αλλού» τοποθετείται συνήθως είτε στη Βλαχία είτε στην Καλαμάτα, είτε στη Μάνη, είτε στα Καλάβρυτα, είτε και στο Αίγιο, ανάλογα με τις τοπικιστικές ή οικογενειακές προτιμήσεις των παλαιότερων συγγραφέων. Για τις νεώτερες αντι-εθνικές μαινάδες δεν έχει σημασία το "πού". Μπορεί να είναι οπουδήποτε αρκεί να μην είναι η Αγία Λαύρα, γιατί εκεί γίνεται αυτό που τρέμουν – η σύντηξη των στοιχείων του γένους και της θρησκείας, του λαού και της ηγεσίας. Εξ όσων θυμάμαι ο Τρικούπης δεν εξηγεί ποιό είναι κατ' αυτόν «το πρώτον».

Σαφέστερος είναι ο Φιλήμων, που είχε μια ιδιαίτερη σχέση με την οικογένεια Υψηλάντη, στην οποία αφιερώνει το «Δοκίμιον Ιστορικόν» έργο του και με την οποία ασχολείται στο μισό από αυτό το έργο του. Από τον Φιλήμονα έχει παπαγαλιστεί απείρως και η φράση «παχυλόν ψεύδος κτλ», το οποίο επίσης αναφέρεται στο χρονικό και γεωγραφικό σημείο έναρξης της Επανάστασης, και όχι στο αν συνέβη ή δεν συνέβη κάτι την 25 Μαρτίου. Ο Φιλήμων – εξαιρετικός συλλέκτης και μελετητής των πρωτογενών πηγών – ρητά θεωρεί ως έναρξη της Επανάστασης το κίνημα στη Βλαχία. Δεν είναι όμως εμπαθής. Εξηγεί ότι «[*η τελετή στην Αγία Λαύρα] εναρκτήριος ουχ υπήρξε*». Δηλαδή όχι μόνο δεν την αρνείται αλλά κατ' επανάληψη αναφέρει την 25 Μαρτίου ως ημερομηνία ορόσημο και συνώνυμο της Επανάστασης.[2]

Για λόγους ευνόητους δεν φτάνει στο άκρο να υπερ-προβάλει ως ημερομηνία-σύμβολο την έναρξη μιας αποτυχημένης εκστρατείας στη Μολδοβλαχία, σε μια περιοχή τότε μακράν της Ελλάδος όπου οι Έλληνες ήταν μια μειονότητα. Αλλά και ο Τρικούπης αναγνωρίζει ότι η Επανάσταση είχε προγραμματιστεί για την ημέρα του Ευαγγελισμού «*ως ευαγγελιζομένη την πολιτικήν λύτρωσιν του ελληνικού έθνους*» (Α', σ. 23, 25), φράση που αποφεύγουν μετά προσοχής οι κονδυλοφόροι του Παπαγαλιστάν.

Σήμερα έχουμε στη διάθεσή μας ίσως και περισσότερες γραπτές πηγές απ' όσες είχαν στη διάθεσή τους ο Τρικούπης, ο Φιλήμων και άλλοι της εποχής, καθώς έχουν ανοίξει τα αρχεία των Ευρωπαϊκών κρατών, τα οικογενειακά αρχεία κλπ. Σταχυολογώ μερικές μόνο πηγές απ' τις οποίες προκύπτει ότι ακριβώς την 25 Μαρτίου 1821 έγιναν οι πλέον ουσιώδεις στρατιωτικές, διπλωματικές και συμβολικές ενέργειες που σημαδεύουν την έναρξη μιας Επανάστασης. Βέβαια, η παπαγαλία, μεταξύ άλλων κάνει και το εξής για αμβλύνει την τρομερή κόψη της 25/3: Έχει αναβιβάσει σε «σημαντικά επαναστατικά γεγονότα» κάποιες τουφεκιές και κάποιους φόνους αναλώσιμων μουσουλμάνων (όχι απαραίτητα Τούρκων) που έγιναν εδώ κι εκεί προ του Ευαγγελισμού. Ενέργειες που πολύ σωστά κατά τον Σ. Καργάκο θα χαρακτηρίζονταν απλώς ληστρικές (από αυτές που γίνονταν συχνά στην τουρκοκρατία) αν δεν ακολουθούσε ο πραγματικός ξεσηκωμός.[3]

Το ότι η 25 Μαρτίου είχε ορισθεί πολύ ενωρίς ως ημέρα έναρξης της Επανάστασης, είναι πασίγνωστο και το αναφέρουν πολλές πηγές της εποχής, όπως συνοψίζει και ο Γ. Κεκαυμένος (Αντίβαρο, Ιούνιος 2007). Ας δούμε όμως αν και στην πράξη εφαρμόστηκε το σχέδιο για εξέγερση την 25 Μαρτίου 1821, ή μήπως «ουδέν αξιομνημόνευτο» συνέβη όπως θα ήθελε ο αρθρογράφος. Υπενθυμίζω σε όσους έχουν μια τουριστική σχέση με την Εκκλησία, ότι κατά το εκκλησιαστικό ημερολόγιο η ημέρα αρχίζει από το απόγευμα και τον εσπερινό. Δηλαδή, ο Ευαγγελισμός – όπως και κάθε εορτή – αρχίζει από τον εσπερινό της προηγουμένης. Επίσης, ειδικά για τον Ευαγγελισμό, η επόμενη ημέρα είναι η «Απόδοση της Εορτής». Επομένως, όταν ο λαός και η Εκκλησία λέει «του Ευαγγελισμού», μπορεί να περιλαμβάνει και το βράδυ της 24 Μαρτίου ή και την επομένη. (Ψιλά γράμματα για ελληνόφωνους απόφοιτους αμερικανικών κολλεγίων).

Εξ ορισμού τα χαρακτηριστικό μιας επανάστασης είναι η μαζικότητα, η ενότητα, ο αντικειμενικός σκοπός και το στρατηγικό σχέδιο που καλύπτουν μια σχετικά μεγάλη γεωγραφική ενότητα. Στην Πελοπόννησο ο αντικειμενικός σκοπός ήταν η κατάληψη της Τριπολιτσάς και των κύριων κάστρων με μια μαζική επίθεση που θα άρχιζε την 25/3. Για γνωστούς λόγους ο αιφνιδιασμός χάθηκε και έτσι ορισμένοι κινήθηκαν ενωρίτερα και εκτός σχεδίου για να προλάβουν να πιάσουν κάποιους σημαντικούς Τούρκους και να λαφυραγωγήσουν. Δεν μπορούν όμως να θεωρηθούν επίσημη έναρξη της Επανάστασης η αμαχητί αποχώρηση των Τούρκων από την Καλαμάτα και το Αίγιο και η εξουδετέρωση μιας χούφτας Τούρκων στην κωμόπολη των Καλαβρύτων. Αυτά θα ήταν μόνο τοπικές ηρωικές εξεγέρσεις αν δεν ακολουθούσε η μαζική κινητοποίηση της 25/3.

Υπενθυμίζω ότι η Καλαμάτα είχε καταληφθεί για λίγο από Έλληνες και Βενετούς, και μάλιστα με μάχη, και στις 25 Μαρτίου (τυχαίο;) του 1659,[4] αλλά αυτό δεν έμεινε γνωστό ως «επανάσταση» ακριβώς γιατί ήταν τοπικό συμβάν. Με την επιχειρούμενη θόλωση της ημερομηνίας έναρξης της Επανάστασης έχει ασχοληθεί ο ιστορικός Βασ. Παναγιωτόπουλος, εξηγώντας ότι και οι πρόωρες τοπικές εξεγέρσεις μαρτυρούν ότι είχε προσδιοριστεί μια συγκεκριμένη ημερομηνία έναρξης από πολύ ενωρίτερα.[5]

Το ποια ήταν αυτή η ημερομηνία το δείχνουν τα γεγονότα. Στις 25 Μαρτίου 1821 άρχισε ταυτόχρονα η πολιορκία των κύριων στρατηγικών στόχων της Πελοποννήσου, πλην του κάστρου της Πάτρας που για γνωστούς λόγους είχε αρχίσει λίγες μέρες ενωρίτερα. Ο υπ' αριθμόν ένα στόχος ήταν η Τρίπολη όπου θα κρινόταν το παν. Οι κορυφαίοι στρατιωτικοί ηγέτες κινούν για την πολιορκία της Τριπολιτσάς την 24/3 από την Καλαμάτα μετά από πομπώδη δοξολογία. Ο Κολοκοτρώνης (και προφανώς και οι άλλοι) γνωρίζει από πολύ ενωρίτερα το σχέδιο:

"*… με ήλθαν γράμματα από τον Υψηλάντη δια να είμαι έτοιμος, καθώς και όλοι οι εδικοί μας. 25 Μαρτίου ήτον η ημέρα της γενικής επαναστάσεως*».[6]

Το ίδιο βεβαιώνει και ο Σπηλιάδης:

"*… ο Κολοκοτρώνης και οι περί αυτόν, οι οποίοι δεν ήλθον εις την Πελοπόννησον ειμή δια να κινήσωσι την επανάστασιν την 25 μαρτίου, ως ημέραν προσδιωρισμένην να λάβωσι τα όπλα απανταχού οι Έλληνες, ...*" [7]

Ο Κολοκοτρώνης καθ' οδόν προς την Τριπολιτσά, ξεσηκώνει τους χωρικούς να αρχίσουν κι αυτοί τις πολιορκίες των κάστρων όπως είχαν προσυνεννοηθεί.

Γράφει ο ίδιος: «*Την αυγήν εξημέρωσε εις ταις 25 του Ευαγγελισμού. … Κινώντας από την Σκάλα, έρηξα καμμιά χιλιάδα τουφέκια, τρείς μπαταριαίς δια να τ' ακούσει ο κόσμος να σηκωθή κατά την παραγγελίαν. Ακούοντες οι Γαραντζαίοι τα τουφέκια, εσκότωσαν τους κεχαϊάδες … και έγεινε αρχή του σκοτωμού.» Ήταν λοιπόν οι πάντες σε ετοιμότητα για εξέγερση. Αν την αυγή της 25 ήταν όλοι ανύποπτοι και άρμεγαν πρόβατα, δεν θα συνέβαινε καμιά "αρχή σκοτωμού*".

Και συνεχίζει: «*Την ίδια ημέρα του Ευαγγελισμού συνάζονται οι Φαναρίτες [τουρκαλβανοί] λέγουν εις τους Τούρκους να τραβηχθούν εις την Τριπολιτσά … μαζώνονται Φαναρίτες και Μουντριζάνοι κι άλλα μουρτατοχώρια, … αριθμός των 1700 τουφέκια. … Την ίδιαν ημέραν οι Αρκαδιανοί (της θαλάσσης) συνάζονται ολίγοι, και ο Πρωτοσύγγελος και άλλοι παρακινούν τους Τούρκους να τραβηχθούν εις τα κάστρα … τους ξέβγαλαν ίσια με το Νιόκαστρο και εκεί τους πολιόρκησαν, αφού εσυνάχθησαν και από άλλαις επαρχίες. Επολιόρκησαν Ναβαρίνο, Μοθώνη και Κορώνη …* » (Κολοκοτρώνη Απομνημ. Α' σ. 52, 53).

Τα ίδια αναφέρει και ο Φωτάκος, που είναι σαφέστερος, ότι την 25 Μαρτίου συρρέουν όλοι γύρω από την Τριπολιτσά.(Φωτάκος, Απομνημ. σ. 22)

Και επειδή οι παπαγάλοι απαξιώνουν όλα αυτά επειδή τάχα γράφτηκαν μετά το 1838, – οπότε καθιερώθηκε η εθνική εορτή, άρα είναι όλοι συνεννοημένοι να γράφουν "μύθους" – ας δούμε τι είχε γραφτεί πριν το 1838.

Είναι γνωστό ότι το μυστικό της Επανάστασης είχε διαρρεύσει και πολλοί, κυρίως ξένοι, αποχωρούσαν έγκαιρα από την Πελοπόννησο προς τα Επτάνησα και την Ευρώπη διαδίδοντας το νέο. Εκείνη την εποχή χρειαζόταν περίπου ένας μήνας για να φτάσουν οι ειδήσεις από την Ελλάδα στη Δυτική Ευρώπη και περίπου 2 μήνες για να φτάσουν στην Αμερική. Έτσι, σε πολλά έντυπα «προαναγγέλθηκε» η Επανάσταση με καθυστέρηση μηνών. Προσέξτε ότι οι ανταποκριτές, ενώ βλέπουν τα πρόδρομα πολεμικά γεγονότα, δεν τα θεωρούν «επανάσταση» αλλά αναμένουν κάτι μεγάλο την 25 Μαρτίου.

Γράφει η βρετανική περιοδική έκδοση Niles' Weekly Register τον Σεπτέμβριο του 1821: «*Μια γενική εξέγερση αναμενόταν στο Μοριά την 6η Απριλίου*».[8] (Το Νέο Ημερολόγιο τότε ήταν 12 ημέρες μπροστά από το Παλαιό) .

Μέχρι και στον Καναδά έμαθαν ότι θα γίνει επανάσταση την 25 Μαρτίου. Γράφει μια Καναδική εφημερίδα τον Ιούνιο του 1821: "*Επιστολές από την Τεργέστη αναφέρουν ότι ένα μεγάλο Ελληνικό πλοίο έφτασε από την Πάτρα … Έφυγε από την Πάτρα στις 4 Απριλίου και έφερε την είδηση ότι κηρύχθηκε πόλεμος μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων. Αναμένεται ότι η εξέγερση θα γενικευθεί στον Μοριά την 6 Απριλίου [25 Μαρ.*].[9]

Όπερ και εγένετο. Μετά την 25 Μαρτίου/6 Απριλίου πληθαίνουν οι αναφορές των διπλωματών και των ανταποκριτών εφημερίδων για το γεγονός. Διακηρύξεις προς τους ξένους διπλωμάτες ήταν έτοιμες από πολύ ενωρίς και άρχισαν να υπογράφονται και να επιδίδονται από τις 25 και 26 Μαρτίου. Σήμερα μπορεί ο καθένας να διαβάσει online ψηφιοποιημένες εφημερίδες της εποχής που καταγράφουν τα γεγονότα σε πρωτοσέλιδα. Στη μακρυνή Αμερική η εφημερίδα μιας άσημης κωμόπολης του Νότου, του Milledgeville, αναδημοσιεύει την είδηση ότι ο αρχιεπίσκοπος «Γερβός» εισήλθε στην Πάτρα το βράδυ της 6 Απριλίου και κήρυξε την επανάσταση με τη διακήρυξη «*Σεβασμός στους Προξένους – Βοήθεια στους Χριστιανούς – Θάνατος στους Τούρκους*».[10]

Υπάρχουν και πολλές άλλες ξένες πηγές που αναφέρουν τα ίδια γεγονότα.

Αλλά και αν ψάξουμε στις ελληνικές πηγές πάλι μαθαίνουμε ότι «κάτι» συνέβαινε εκείνη την ημέρα.

Στις 25 Μαρτίου ορκίζεται ως αρχηγός των Στρατιωτικών Δυνάμεων Αργολίδος με απόφαση προεστών της Αργολίδος (και των νησιών της) ο ιερέας Αρσένιος Κρέστας (Παπαρσένης). Αυτός, την ίδια μέρα μαζί με τον Μπόταση, προεστό των Σπετσών, ειδοποιεί τους ξένους που βρίσκονταν στο Ναύπλιο να φύγουν για λόγους ασφαλείας, επειδή θα αρχίσει η πολιορκία του Ναυπλίου.[11]

Ο Φωτάκος μας πληροφορεί ότι "*Οι Σπετσιώται από όλας τας νήσους εφάνησαν πρόθυμοι και κατά την 25 Μαρτίου 1821 ύψωσαν την σημαίαν της επαναστάσεως.*»[12] Και ο Φραντζής βεβαιώνει ότι η έναρξη των πολιορκιών των κάστρων γίνεται την 25 Μαρτίου: "*Αι πολιορκίαι δε αύται συνοδεύουσαι η μία την άλλην έλαβον την αρχήν των από της 25 Μαρτίου 1821 και ύστερον.*" [13]

Το ίδιο αναφέρουν και οι πρωταγωνιστές, όχι μετά το 1838 αλλά με τα ντουφέκια στο χέρι: «*Φανερώνομεν οι κάτωθι υπογεγραμμένοι αρχιστράτηγοι, οι καπεταναίοι ξηράς και θαλάσσης , ότι από τας 25 Μαρτίου του παρόντος χρόνου, κατά την υψηλήν προσταγήν, ήλθομεν με τα στρατεύματά μας της ξηράς, καθώς και δια θαλάσσης με τα καράβιά μας, και επολιορκήσαμεν το κάστρον λεγόμενον Νεόκαστρον, … [υπογραφές] 1821 Αυγούστου 7, Νεόκαστρον [Πύλος]*»[14]

Στην Καρύταινα επίσης γίνεται μαζική κάθοδος από τις γύρω κοινότητες και πολιορκία των Τούρκων την 25 Μαρτίου (Φιλήμων, Δοκίμιον, Β', 16, Φωτάκος, Απομνημ., 23).

Και κάτι από τον Φωτάκο, απ' αυτά που κάνουν μηδενιστές και νεοφιλελεύθερους να αλληλοβαστάζονται μη λιποθυμήσουν: «*[μεταξύ 24 και 25 Μαρτίου] Καθώς έβλεπαν οι Έλληνες τας σημαίας και τους στρατιώτας εσήμαιναν των εκκλησιών τα σήμαντρα, και οι μεν ιερείς έβγαιναν ενδυμένοι τα ιερά άμφια και με το Ευαγγέλιον εις τας χείρας, οι δε χριστιανοί άνδρες, γυναίκες, παιδία, επαρακαλούσαν τον θεόν να τους ενδυναμώνη. Ο Αρχιμανδρίτης μάλιστα εφορούσε μίαν περικεφαλαίαν … Είχε δε και σημαιοφόρον ένα καλόγηρον θεώρατον, ο οποίος εκράτει ένα μεγάλον σταυρόν ψηλά εις τα χέρια και επήγαινε πάντοτε ἰμπροστά εις το στράτευμα. Ο κόσμος εγίνετο τοίχος και έκαμναν τον σταυρόν τους καθώς επέρνα ο καλόγηρος με τον σταυρόν.*» (Φωτάκος, Απομνημ., σ. 23

Με λίγα λόγια, ανήμερα του Ευαγγελισμού στο Μοριά γινόταν επαναστατικός χαμός. Ακόμα και στην Αμερική το έμαθαν, αλλά κατά τον αρθρογράφο της Καθημερινής που παραπέμπει στον Καρκαγιάννη που παραπέμπει «στην άποψη πολλών ιστορικών» (ποίων άραγε;), «ουδέν αξιομνημόνευτο κατεγράφη την 25η Μαρτίου 1821».

Προσέξτε και τη λύσσα με την οποία ο Ριζοσπάστης επιτίθεται – όχι στα Θερινά Ανάκτορα – σε μια ημερομηνία: [πριν το διάταγμα του Όθωνα το 1838] «*ούτε καν ψίθυρος του μύθου αυτού υπήρχε, ούτε και από κανένα διεστραμμένο εγκέφαλο είχε συλληφθεί. Γιατί οι αδίστακτοι συντάκτες του Οθωνικού διατάγματος θα τολμήσουν να καταγράψουν το μύθο αυτό στο διάταγμα ως ιστορικό γεγονός, συμπληρώνοντας έτσι τα κενά που είχε και ολοκληρώνοντας την πλαστογράφηση της Επανάστασης. Για το ανοσιούργημα αυτό της παραχάραξης του Εικοσιένα …*»[15]

Αντί σχολίων παραθέτουμε μερικά ακόμα στοιχεία που δείχνουν ότι τα γεγονότα της 25 Μαρτίου ήταν ημερομηνία-ορόσημο πολύ πριν το 1838.

Ήδη τον Μάιο του 1821, η Κοινότητας Ήλιδος της Πελοποννήσου θεωρεί την 25η Μαρτίου αρχή νέου ημερολογίου. Σε έγγραφο της 25 Μαΐου 1821, υπογράφει "*Κούκουρα της Γαστούνης, Έτος πρώτον από της 25 Μαρτίου*".[16]

Άλλο έγγραφο του «Επαρχιακού Κριτηρίου Τριπολιτζάς» (δικαστηρίου) του 1823 μνημονεύει ότι «η αποστασία» έγινε στις 25 Μαρτίου.[17]

Τι συνέβη όμως με τους επετειακούς εορτασμούς;

Το 1822 γίνεται η πρώτη επίσημη εορτή της Επανάστασης την ημέρα του Πάσχα (2 Απριλίου, παλαιό ημερ/γιο) στην Κόρινθο που ήταν προσωρινή πρωτεύουσα. Προφανώς τα ήθη δεν επέτρεπαν κανονιοβολισμούς, ψητά αρνιά και νταούλια το Σάββατο 25 Μαρτίου 1822, ενόψει Μεγάλης Εβδομάδας. Τις τελετές περιγράφει ένας αυτόπτης ξένος εθελοντής.[18] Τα χρόνια που ακολούθησαν δεν ήταν καλά για την Επανάσταση, ούτε για μια κεντρική κυβέρνηση. Ούτε και αμέσως μετά την απελευθέρωση υπήρχαν οι πολιτικές συνθήκες για επίσημο εορτασμό, ενόσω χιλιάδες Έλληνες ήταν άστεγοι, πεινασμένοι και με διαλυμένα σπιτικά και γίνονταν εμφύλιες συγκρούσεις. Αν τοπικά γίνονταν κάποιες εορτές, θα πρέπει να πέρασαν απαρατήρητες απ' τους χρονικογράφους, καθώς αφομοιώνονταν με αυτές του Ευαγγελισμού ή του Πάσχα.

Αφού άρχισε να σταθεροποιείται η κατάσταση, το 1834 ο Παναγιώτης Σούτσος πρότεινε να εορτάζεται η 25η Μαρτίου διότι, όπως λέει, τότε γενικεύθηκε η Επανάσταση στην Πελοπόννησο.[19] Την πρόταση προώθησε προς τον Όθωνα τον Ιανουάριο του 1835 ο Ιωάννης Κωλέτης. Ο προτεστάντης Όθωνας δεν φαίνεται να έδειξε ιδιαίτερη πρεμούρα να εορτάσει την 25η Μαρτίου

και επέμενε να εορτάζουν οι Έλληνες τα "Αποβάσια", δηλαδή την άφιξή του στο Ναύπλιο (25 Ιαν.). Όμως το 1836, με την ευκαιρία των γάμων του Όθωνα, εκδόθηκε χάλκινο μετάλλιο που στην μία όψη παριστάνει την κλασική σκηνή με τον Γερμανό να ορκίζει δύο αγωνιστές και με την επιγραφή «ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ 25 ΜΑΡΤ. 1821». Ακολουθεί επιτέλους το 1838 το αυτονόητο, η θέσπιση εθνικής εορτής την 25 Μαρτίου. Περιέργως, οι μαρξογενείς παπαγάλοι δεν σχολιάζουν το ότι η εθνική εορτή αποσυνδέθηκε από το πρόσωπο του βασιλιά και ήλθε στα μέτρα του λαού.

Το πολιτικά ετερόκλητο μπλοκ εθνομηδενιστών προσπαθεί να χτίσει μια μυθική αφήγηση της Επανάστασης από επιμέρους δομικούς μικρο-μύθους που παράγονται εκ του μηδενός, στηρίζονται στο μηδέν και αναπαράγονται στο άπειρο με τη μέθοδο της κυκλικής παραπομπής (ο Α παραπέμπει στον Β, ο Β παραπέμπει στον Γ, και ο Γ πάλι στον Α) και του copy-paste. Μερικοί από αυτούς τους μικρο-μύθους που στηρίζονται στο τίποτα είναι:

1) Την 25 Μαρτίου δεν υπήρχε κανένας στην Αγία Λαύρα, (Ν. Δήμου.[20])

2) Την 25 Μαρτίου ο Γερμανός δεν ήταν στην Αγ. Λαύρα αλλά στα Νεζερά.

3) Πριν το 1838 η επέτειος της Επανάστασης εορταζόταν την πρωτοχρονιά

4) Τα περί Αγ. Λαύρας ήταν μύθος που έπλασε ο Φρανσουά Πουκεβίλ.

5) Την Επανάσταση στην Πάτρα κήρυξε ο Καρατζάς (κομμουνιστικός μύθος)

6) Οι προεστοί (κοτσαμπάσηδες) και αρχιερείς δεν ήθελαν την Επανάσταση αλλά «σούρθηκαν».

Αυτοί και άλλοι μικροί μύθοι δένονται και περιτυλίγονται με αερολογίες του μεταμοντέρνου new speak (φαντασιακό, εθνική αφήγηση, στερεότυπο κτλ) προκειμένου να παραχθούν σπουδαιοφανείς μπούρδες σε «έγκυρα» έντυπα.

Αν έχει κανείς όρεξη να ασχοληθεί, μπορεί άνετα να καταρρίψει όλα αυτά τα παραμύθια αρκούμενος σε πρωτογενείς πηγές. Για παράδειγμα, για τον μικρο-μύθο (1): Σε μια λιγότερο γνωστή πηγή, ο οπλαρχηγός Βασίλης Πετιμεζάς γράφει στην αυτοβιογραφία του:

"*Φθάσαντες εις την Αγίαν Λαύραν οι ως ανωτέρω προύχοντες και ημείς οι τεσσαράκοντα οπλίται την 20 Μαρτίου, εμείναμεν εκεί, ότε την 25ην Μαρτίου του Ευαγγελισμού το πρωΐ ψάλλοντες εις τον Θεόν δοξολογίαν και ορκισθέντες επί του ιερού Ευαγγελίου ή να ελευθερωθώμεν από τους Τούρκους ή να αποθάνωμεν, και υψώσαντες την σημαίαν της Επαναστάσεως ηρχίσαμεν να πυροβολώμεν και να τραγουδούμε τ' άσματα του Ρήγα Φεραίου*."

Αυτή είναι μια πηγή που δεν την είχαν παλαιότεροι ιστορικοί, καθώς δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά το 1985.[21] Την 23/3/1821 ο επίσκοπος Προκόπιος από τα Καλάβρυτα ζητά από τον ηγούμενο της Λαύρας να αποστείλει την επομένη (24/3) εφόδια στο στρατόπεδο του Ομπλού.[22] Άρα η Μονή όχι μόνο δεν ήταν άδεια εκείνες τις μέρες, αλλά ήταν αποθήκη εφοδίων και προφανώς φυλασσόταν. Ο μικρο-μύθος Νο. 2 ατυχώς επαναλαμβάνεται και από μελετητές της Επανάστασης που δεν είναι παραμυθάδες, όπως ο Σ. Καργάκος. Όμως δεν στηρίζεται σε καμία πηγή. Ο Γερμανός γράφει ότι οι Πατρινοί του «έγραψαν εις τα Νεζερά» να έρθει για βοήθεια, αλλά δεν αναφέρει ποια μέρα έγινε αυτό (μάλλον στις 23 ή 24/3). Εξ άλλου, τα Νεζερά από την Αγ. Λαύρα απέχουν λίγες ώρες αγώγι, για το οποίο ο Γερμανός είχε αρκετό χρόνο όταν κινήθηκε προς την Πάτρα «την επιούσαν ημέραν».[23] Τον μύθο (3) τον έπλασε ο Κορδάτος, με μια παραπλανητική παραπομπή στον Σπ. Λάμπρου.[24] Ο Λάμπρου όμως δεν αναφέρει ότι «εορταζόταν» η 1/1 (επέτειος του προσωρινού συντάγματος της Εθνοσυνέλευσης της Επιδαύρου το 1822) αλλά ότι θα "ηδύνατο" να εορτάζεται.[25] Ο μύθος αυτός αναπαράγεται και από άλλες μαρξιστικοφανείς αφηγήσεις της

Επανάστασης (όπως του Δ. Φωτιάδη), από μπλογκς και από τη Βικιπαίδεια.

Οι ανωτέρω μύθοι, για να είναι αληθοφανείς διανθίζονται και με κάποιες παραπομπές σε υποτιθέμενες πηγές. Εκεί δουλεύει το σύστημα της κυκλικής παραπομπής που προανέφερα: Ο ένας παραπέμπει στον άλλο και όλοι μαζί στο τίποτα. Είδαμε πιο πάνω την παραπομπή στον Καρκαγιάννη που παραπέμπει σε «πολλούς ιστορικούς», δηλαδή στο διαστημικό κενό. Κλασική όμως πρακτική είναι οι πίστευε-και-μη-ερεύνα παραπομπές στην Ιστορία του Ελληνικού Έθνους (ΙΕΕ, 1975) και σε μια μελέτη του ιστορικού Βασίλη Κρεμμυδά στον «Μνήμονα» της αποδόμησης.

Για την ΙΕΕ, νομίζω είναι γνωστό ότι το σχετικό κείμενο για την 25 Μαρτίου που έγραψε η Έφη Αλαμανή – η οποία δεν ξανασχολήθηκε με την Επανάσταση – δεν φέρει καμία παραπομπή σε πηγές. Γράφει δηλαδή ότι τα γεγονότα της Αγ. Λαύρας είναι μύθος χωρίς να αναφέρει πώς το συμπέρανε. Ο δεύτερος, ο Β. Κρεμμυδάς, τηρεί μεν κάποιο επιστημονικό τυπικό αλλά, όταν πρόκειται να ισχυριστεί ότι τα γεγονότα της Αγ. Λαύρας είναι «μύθος», παραπέμπει κι αυτός στο τίποτα. Για την ακρίβεια, είχε δημοσιεύσει στον «Μνήμονα» ένα άρθρο για μια ομιλία που φέρεται ότι εκφώνησε ο Π. Π. Γερμανός στις 8 Μαρτίου στην Αγία Λαύρα.[26] Η ομιλία αυτή μας είναι γνωστή μόνο από μία γαλλική εφημερίδα του 1821. Ο Κρεμμυδάς με διάφορες λαστιχοειδείς ερμηνείες και εικασίες πλάθει το μύθο ότι την ομιλία της 8 Μαρτίου την έπλασε ο Φρανσουά Πουκεβίλ σε συνεργασία με τον Γερμανό. Και ενώ όλο το άρθρο περιστρέφεται γύρω από τη συγκεκριμένη ομιλία της 8/3, στο τέλος πετάει και την ατάκα ότι η τελετή της 25 Μαρτίου στην Αγ. Λαύρα είναι επίσης μύθος.

Αντί όμως ως επιστήμων να εξηγεί πώς προκύπτει αυτό, κάνει μια παραπομπή – πού αλλού; – στο τίποτα: Σε ένα άρθρο της εφημερίδας Αυγή του 1979, όπου υπάρχει μια τυπική μαρξιστική αφήγηση για το πώς (υποτίθεται) καλλιεργήθηκε ο «μύθος», χωρίς καμία παραπομπή και χωρίς να εξηγεί γιατί είναι «μύθος». Σε εκτενές άρθρο μου στον Νέο Ερμή το Λόγιο δείχνω ότι το άρθρο του Κρεμμυδά είναι γεμάτο αντιφάσεις και ανακρίβειες και ότι στην πραγματικότητα φαίνεται ότι και η ομιλία της 8ης Μαρτίου είναι γνήσια.[27] Εδώ έχουμε και μια περίπτωση όπου το argumentum ex silentio έχει αποδεικτική ισχύ: Ο πολύς Κρεμμυδάς, ενώ αφιέρωσε φαιά ουσία και άρθρο 12 σελίδων για ένα δευτερεύον κείμενο, δεν δημοσίευσε κανένα άρθρο όπου να αποδεικνύει το «μυθώδες» της Αγίας Λαύρας. Προφανώς αν μπορούσε να το τεκμηριώσει θα το είχε κάνει μετά χαράς και η εργασία του θα μοιραζόταν και στα σχολεία. Όμως ο μηχανισμός δεν πτοείται και αναπαράγει αενάως ότι οι «σύγχρονοι ιστορικοί έχουν αποδείξει ότι η Αγ. Λαύρα είναι μύθος». Νομίζω ότι το μόνο που έχει αποδειχθεί είναι ότι υπάρχουν πολλοί εύπιστοι και πρόθυμοι στο Παπαγαλιστάν. Όσοι από αυτούς – σαν τον αρθρογράφο – βρίσκουν «πληκτικές και ανυπόφορες» τις παρελάσεις και άλλες επετειακές εκδηλώσεις, δεν χρειάζεται να τις παρακολουθούν. Ας κάτσουν να βλέπουν βίντεο με ομιλίες του Υπουργού Οικονομικών.

[1] Τρικούπης Σπ., Ιστορία της Ελληνικής Επαναστάσεως, έκδοση 1860, τ. Α, σ. 318.

[2] Φιλήμων, Δοκίμιον Ιστορικόν, Β', σελ. κη', 21, και αλλού.

[3] Καργάκος Σαράντος, Η Ελληνική Επανάσταση του 1821, έκδοση Real News, 2014, τ. Α', σ. 25.

[4] Καραθανάσης Αθ. Ε, Επαναστατικές κινήσεις στην Πελοπόννησο στα 1659. Πελοποννησιακά, τόμ. Η', 1971, σελ. 240.

[5] Παναγιωτόπουλος Βασίλης, "Η έναρξη του Αγώνα της Ανεξαρτησίας στην Πελοπόννησο. Μια ημερολογιακή προσέγγιση", ανακοίνωση στο 6ο Διεθνές Συνέδριο Πελοποννησιακών Σπουδών, Τρίπολις, 24-29 Σεπ. 2000. Πρακτικά στο Πελοποννησιακά, Παράρτημα 24 (2001-2002) , τ. Γ', σ. 449 – 462.

[6] Κολοκοτρώνης Θ., Απομνημονεύματα, έκδοση «Εστία», 1901, τομ. Α, σ. 47, 48.

[7] Σπηλιάδης Νικόλας, Απομνημονεύματα, έκδοση.Ν.Φιλαδελφέως, 1851, τομ. Α', σελ. 31.)

[8] Niles' Weekly Register, vol. 20, March – September, 1821, σελ. 271. Ψηφιοποιημένη στο διαδίκτυο.

[9] Spectateur Canadien, 30 Ιουν. 2013, σ. 3. Ψηφιοποιημένη στο διαδίκτυο.

[10] Εφημερίδα Southern Recorder, Jul. 24, 1821, σελ. 1, στον ιστότοπο http://milledgeville.galileo.usg.edu/

[11] Καρανικόλας Κ. Παντελεήμων (Μητροπολίτης Κορίνθου), Το Κρανίδι. Εκδ. «Πνοή», Μητροπόλις Κορίνθου, 1980, σελ. 134, 135, όπου δημοσιεύει οικογενειακά έγγραφα Κρανιδιωτών.

[12] Χρυσανθόπουλος (Φωτάκος) Φώτιος, Βίοι Πελοποννησίων ανδρών, έκδοση 1888, σελ. 267.

[13] Φραντζής Αμβρόσιος, Επιτομή της Ιστορίας της Αναγεννηθείσης Ελλάδος, Αθήνα, 1839, τόμ. Α' σελ. 338, σημείωση 1.

[14] Αναφορά στρατιωτικών και προκρίτων για την παράδοση του Νεοκάστρου Πύλου. Αρχεία της Ελληνικής παλιγγενεσίας. 1857 (επανέκδοση Βουλής, 1971), Τομ. 1, σελ. 445, 446. Ψηφιοποιημένο στο paligenesia.parliament.gr

[15] Ριζοσπάστης, 25 Μαρτίου 2009. http://www.rizospastis.gr/

[16] Το δημοσιεύει ο Ι. Φιλήμων, Δοκίμιον ιστορικόν, 1860, τομ. 3, σελ. 410.

[17] Αρχεία Ελληνικής Παλιγγενεσίας, έκδ. Βουλής των Ελλήνων, τ. 12, σ. 157, 158. Ψηφιοποιημένο στο διαδίκτυο.

[18] C.T. Striebeck, Mittheilungen aus dem tagebuche des philhellenen , 1834 (1η έκδοση 1828), σ. 187-189. Το αναφέρει ο Κ. Σιμόπουλος στο "Πώς είδαν οι ξένοι την Ελλάδα του 21", τ. 2, σ. 53.

[19] Κουλούρη, Χριστίνα, Γιορτάζοντας το έθνος: εθνικές επέτειοι στην Ελλάδα! Τον 19ο αιώνα». Αθέατες όψεις της ιστορίας. Κείμενα αφιερωμένα στον Γιάννη Γιανουλόπουλο. Αθήνα: Ασίνη, 2012 σελ. 181-210.

[20] Δήμου Νίκος, "Νεοελληνικός Ανορθολογισμός" , http://www.ndimou.gr/

[21] Φωτόπουλος Θ. Αθανάσιος, Αυτοβιογραφία Βασιλείου Πετιμεζά, Πρακτικά του Γ' Διεθνούς Συνεδρίου Πελοποννησιακών Σπουδών, Καλαμάτα, 1985, δημοσιευμένο στα Πελοποννησιακά, Παράρτημα 13, 1987-1988, σελ. 138-156.

[22] Κόκκινος Διονύσιος, Η Ελληνική Επανάστασις, τομ. Α', σελ. 177. Έκδοση "Μέλισσα".

[23] Π.Π. Γερμανού Απομνημονεύματα, έκδοση 1900, σ. 30.

[24] Κορδάτος Γιάννης, Ιστορία της Νεώτερης Ελλάδας, 1957, σ. 119, σημ. 1.

[25] Λάμπρου Π. Σπυρίδων, Τα Ελευθέρια. Λόγοι και άρθρα επί τη Εθνική Εορτή της 25 Μαρτίου, 1911, σ. 511.

[26] Κρεμμυδάς Βασίλης, «Μηχανισμοί παραγωγής ιστορικών μύθων. Σχετικά με μια ομιλία του Παλαιών Πατρών Γερμανού», Μνήμων, 18 (1996), σελ. 9-21.

[27] Γ. Λουκίδης, «Μηχανισμοί παραγωγής αντι-εθνικών μύθων», Νέος Ερμής ο Λόγιος, τ. 7 (2013), σ. 113-134.

Πηγή:www.antibaro.gr/